

TALE AF MICHAEL FALCH
VED DANSKE KIRKEDAGE, HADERSLEV, 19. MAJ 2007

SANG: "FALDER DU NU"

Godaften, alle sammen.

Det er en speciel oplevelse for mig at være med her. Det ikke er nogen selvfølge, det ved jeg godt, og jeg tror, jeg kan sige, at der har været reeeet lang vej for mig til kirkedagene. Men nu er jeg så blevet bedt om at bidrage med et personligt indlæg om - som der stod i invitationen - "kampene i mit liv". Tak for det.

Ja, igennem flere årtier arbejdede jeg virkelig hårdt på at blive en god, troende, ja, rettroende... ateist. Jeg prøvede og prøvede, men det ville bare aldrig rigtig lykkes for mig... Som stor dreng havde jeg nægtet jeg at lade mig konfirmere. Absolut ikke var fordi jeg var uinteresseret, men jeg var samtidig meget langhåret og imod alle slags autoriteter, derunder kirker, og så hjalp det vist ikke på situationen, at jeg en aften var løbet gennem præstegården næsten uden tøj på. Nej, jeg kom i stedet til at gøre rockmusikken til min erstatningsreligion og har så levet et liv i grænseområder med det ene ben i Babylon, kan man vist godt sige.

I mine sange har jeg gennem årene kæmpet mange kampe med Gud: "Der er ingen Gud i himlen mer/men der er stjerner på", sang jeg for 20 år siden. "Hvor går man hen, når himlen er lukket/og selv terapeuten giver op og går hjem", sang jeg for 10 år siden. Og alligevel gik jeg i alle de år med en drøm om en skønne dag at få en Paulus-oplevelse: at blive slået til jorden af en lysstråle fra himlen som et utvetydigt budskab fra Jesus. Men lyset lod vente på sig, og jeg lod rocken føre mig helt ud på mørkets hav, men da jeg efterhånden nåede dertil, hvor jeg kom til at længes hjem, så begyndte det godt nok at knibe.

For fem år siden oplevede jeg så en decideret kollaps forårsaget af stress og alkohol i uskøn forening. Jeg befandt mig efterhånden – og på trods af lange terapeutiske forløb - konstant i et dirrende stress-alarmeredskab; mere og mere under pres, i dyb uro og totalt

udmattet. Jeg havde ligesom mistet min rette størrelse; havde fået et helt urealistisk billede af mit eget format og ville meget mere, end jeg kunne holde til, samtidig med, at mit selvværd blev lavere og lavere. Jeg kunne ikke stå ved mig selv, og jeg prøvede så med forstillelse, med leflen og pleasing at spille den, jeg gerne ville tage mig ud som. Det drak jeg på - alt for tit og alt for meget, og det blev sværere og sværere for mig at skjule min tilstand for mine børn og for musikbranchen og medierne, og jeg isolerede mig mere og mere på mit arbejdsrum og pimpede rødvin som en alkoholiseret eneboer. Nej, jeg endte ikke på bænken, men jeg flyttede sådan set bænken hjem i mit arbejdsrum. Uden at have registreret det selv, havde jeg åbenbart krydset en usynlig grænse, hvorfra der ikke er nogen vej tilbage til det normale. Bag alle mine forsøg på at virke normal kværnede længslen efter at dulme min kroniske knude i maven og fylde hullet i min sjæl. Det hul, som jeg egentlig følte skulle have været fyldt af Gud. Men jeg måtte nøjes med at fylde det med rus, med kemisk sindsro. På trods af alle de gode gaver, livet havde budt mig, var jeg alligevel ved at ende der, hvor jeg som ung svor, jeg aldrig skulle ende. Mit selvhad skreg til himlen. Jeg var slået, jeg var færdig. Jeg havde opgivet mine sange og sagt farvel til musikscenen på såkaldt ”ubestemt tid”, og dér for fem år siden var jeg så også blevet klar til at give afkald på at være en daglig del af min familie. Jeg var klar til at opgive det hele og flytte i en campingvogn. For at få min frihed, sagde jeg. Snart skulle jeg erkende, at det var friheden til i fred at drikke mig ned, det handlede om.

Det, jeg oplevede dengang, ser jeg nu som en regulær besættelse. Mental afhængighed har besættelseskarakter. Er dæmonisk. Jeg havde en klar fornemmelse af at have mistet min frie vilje, og dæmonen alkohol havde snigende overtaget den reelle styring i mig. Mere og mere handlede det om at kæmpe for ikke at komme til at drikke, når længslen kaldte: Før mig væk fra den alt for virkelige verden, hvor jeg ikke længere slår til. Lad mig dulme den her ødelæggende stress! Lad mig glide ind i rusen og skjule min skam over alle de idealer, jeg efterhånden har svigtet...

Da 10-øren endelig faldt for mig, og jeg kunne erkende min reelle tilstand, i det øjeblik kendte min indre stemme kun til to muligheder: Enten helt væk herfra - eller Gud...

Gud er for de svage, havde jeg tænkt. Ja, Gud er stærk i de svage, som det hedder, og nu var jeg altså selv så tilpas svag, at jeg kunne åbne mig for noget, der var større end mig selv. Jeg havde udspillet rollen som Gud i mit eget liv. Min ellers så vellykkede tilværelse var ikke længere noget overskudsagtigt tag-selv-bord, og jeg følte, at jeg havde ramt min bund. Hvis jeg ikke ville gå det sidste stykke ud i selvdestruktionen, havde jeg kun én mulighed...

Den dag foldede jeg endelig mine hænder og sagde: Din vilje ske, ikke min. I tillid til at bøn måske kunne være en bro til den tro, der måske kunne forandre alt. Og jeg forstod så, at jeg først og fremmest måtte have lukket for al tilførsel af alkohol og piller osv., få min stress ned, hvis Gud så at sige skulle kunne komme til. Det førte mig hurtigt til møder i et fællesskab, hvor man praktiserer en konsekvent ædru livsstil på et åndeligt grundlag. Uden antabus, uden lykkepiller, uden noget andet end det åndelige. Siden lod jeg mig så også indskrive til en 6-ugers Minnesota-behandling og gik ind i et længere forløb i det såkaldte 12-trinsprogram, der oprindeligt er inspireret af de åndelige øvelser, som Ignatius af Loyola udformede engang i 1500-tallet. Og sådan har jeg nu levet i mere end fem gode år uden tilbagefald - fra dag 1 har drikketrangen mirakuløst været væk. Jeg er måske ikke ligefrem blevet noget bedre menneske, men jeg har i hvert fald fået det meget bedre og har fået en hel del lettere ved at være i livet, hvilket måske gør mig lidt lettere at være sammen med. Sidste år fandt jeg igen vej til den elektriske rockmusik med mit album "falder du nu", og for tiden er jeg på turné med mit nye orkester. I morgen mødes vi faktisk nede på min gård i Kalvehave på Sydsjælland og begynder indspilningen af nye sange. Det er slet ikke så tosset endda!

Men hvordan kunne det dog gå så vidt? Om nogen burde jeg have vidst bedre... Jeg blev født i Køge, så flyttede vi til Glostrup, så til Brabrand, videre til Lystrup, nord for Århus, så til Sønderborg, så tilbage til Sjælland - til Tåstrup, og så ned til Tønder – og så var jeg da også fyldt 13 år.

Min barndom og ungdom havde givet mig ekspert-indsigt i den geografiske flugt og al den anden dysfunktion, der opstår i kølvandet på misbrugsproblemer. Mine forældre havde ellers dyb kærlighed til hinanden og til os børn. I deres gode perioder var de virkelig så sprudlende og kærlige, at jeg flere gange i mine mange barndomshjem rundt omkring i Danmark har hørt kammerater bemærke, at det var tydeligt, hvor glade mine forældre var for hinanden.... Men misbrugsdæmonen var løs i dem begge. Så snart der kom alkohol ind i billedet, brød helvede løs med grufulde dramaer, og jeg blev medspiller i de scener, de opførte igen og igen gennem alle årene. Jeg blev min mors tro væbner, og jeg så det som min fornemste opgave at prøve på at komme imellem dem, når min far kom beruset hjem ud på natten, og min mor, skæv af sove- og nervepiller, fór løs på ham. Min hemmelige mission var at prøve at forhindre min totalt oprevne mor i at iscenesætte det drama, der ofte endte med, at hun selv kom til skade, og min frygt var altid, at hun i værste fald skulle blive slået ihjel i de husspektakler. Hun brugte mig i det spil. Det er en alvorlig forbrydelse, når forældre direkte gør deres børn til medspillere i deres eget psykologiske drama. Men det var måske lige så skadeligt for mig at skulle rumme den ekstreme svingen mellem deres store kærlighedsidyl og så de jævnlige natlige rædsler som i en krigszone. Den slags mærker børn skæbnesvangert for livet, ved jeg.

Begge mine forældre er døde nu, og jeg er ikke ude på at udlevere dem til spot og spe. De var ikke onde mennesker! De kæmpede virkelig med alt, hvad de havde. Jeg tror, at jeg kan give deres indre stemme lyd og få sagt det, de aldrig selv kunne sætte ord på, mens de levede, hvor gerne de end ville. Jeg håber, at jeg med en beretning som den her kan lade deres råb om hjælp trænge igennem. Det, jeg ønsker at udstille, er den dæmon, de så desperat sloges med, uden held. De døde begge alt for tidligt og relateret til deres misbrug og livsstil.

I deres efterladte papirer fandt vi børn en hel bunke avisudklip med omtale af alle mulige mirakelkure mod alkoholproblemer. Men intet havde virket for dem. Det var panden mod muren igen og igen. For dem og for os børn. Der var i deres tid ikke selvhjælpsgrupper i alle

byer, som der er nu; de kendte heller ikke til behandlinger i deres tid. De havde kun en umulig drøm om – ved egen hjælp og perioder på antabus – en dag igen at kunne nyde alkohol som almindelige mennesker, hyggeligt og kun en gang imellem og uden at miste kontrollen. De fandt aldrig ud af, at de for længst havde krydset den grænse, så der ikke var nogen vej tilbage til normalitet på det område. Blandt deres papirer i dødsboet lå der også et brev, jeg som ung havde skrevet til min far, da vi boede i Tønder. Det havde de gemt i alle årene. Jeg skrev:

”Du husker årene i Sønderborg – ofte i Taastrup – og ofte i Tønder. Du ved måske ikke, hvor mange dage og nætter, du i alt har ødelagt for os andre – hvis du overhovedet ser dig selv i det lys? Men kort og godt: Vi var lykkelige, da du lagde drikkeriet på hylden og erkendte, at du ikke var stærk nok, når du var sammen med det stof, der kan være den hæsligste Gud af alle... Jeg forstår, at det må være svært for dig, men det nytter ikke noget at kæmpe mod selve naturen eller mod Gud, om du vil.”

Det skrev jeg til min far som 16-årig. Jeg blev desværre ikke ved med at være så klog. På trods af min klare indsigt i alkoholisme var jeg selv ikke langt fra at risikere en gentagelse af min fars historie 30 år senere. Det er jeg ikke i tvivl om. Og det er måske lige præcis det, der er dæmoniens luskede væsen. Den arbejder i os som en usynlig virus, og den ruller os ind i et avanceret psykisk system, præget af en absurd benægtelse af vores reelle tilstand. Kierkegaard talte om, at ”det indestængte er det dæmoniske”. Det, vi af al magt prøver at skjule for vores omverden og endda for os selv; det, der endelig ikke må slippe ud om os, vores smertelige hemmelighed – netop den risikerer at blive dæmonen, der tager magten over os.

Jeg kommer så tit til at tænke på den lille historie, Jesus fortæller om ”den urene ånd, der vender tilbage”. Den står både hos Lukas og Mattæus og fortæller om dæmonen, der har besat et menneske og så bliver drevet ud. Den uddrevne, nu hjemløse dæmon flakker omkring på øde steder og søger hvile, men finder den ikke. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg er drevet ud af. Og når den kommer tilbage, finder den huset tomt, rent og pyntet. Fejet og prydet! Det

bryder dæmonen sig ikke om. Så den går ud og tager syv andre urene ånder med, værre end den selv, og de kommer og flytter ind dér. Og det sidste bliver værre for det menneske end det første.

Uha... det er da en fremstilling, der lige tager toppen af enhver tilbøjelighed til gloriepudsning, er det ikke? Det hus, Jesus her fortæller om, altså mennesket, har været gennem den helt store mentale rengøring, der er blevet rensset klinisk ud og shinet op, og nu står mennesket så tomt og indflytningsklart. Parat til nye beboere. Man forestiller sig et helt hold af dæmoner, der nu rykker ind – dæmoner som falsk stolthed, selvretfærdighed, hovmod, hykleri, vrede, bitterhed, hævnthørst og selvmedlidenhed.... Og dem er der nu pludselig rigtig god plads til i dether åh-så tilsyneladende strålende, rene menneske ... - hvis ikke Guds ånd altså rykker ind som erstatning for den urene ånd, der oprindeligt blev drevet ud.

Jo, tak - jeg kan godt se mig selv i den beretning. Befrielsen fra al mulig tvangspræget adfærd opleves jo vitterlig som en frelse i betydningen helbredelse. Via et sammenbrud bliver man løftet ud af det gamle liv, går ind i en renselsesproces og føres frem til en ny begyndelse på et nyt fundament. Og så længe ydmygheden er intakt, er alt godt. Men tilfredsheden kan jo blive en selvfølge og forvanskes til selvtilfredshed. Der var vitterlig sket store ting for mig i min proces: Alkohol og al anden slags kemi var væk, selv de forbandede cigaretter var jeg sluppet af med; jeg var blevet løber, spiste sundt, gik til møder i det ædru fællesskab; jeg passede mine sengetider, havde fået bøn og meditation som daglig praksis, gik i kirke; jeg tog på retræter herhjemme hos Sct. Joseph-søstrene og flere gange i Assisi; jeg deltog i et længere undervisningsforløb i kristendom hos franciskanermunkene i Roskilde... Jo-jo, fejet og prydte...

Og pludselig en dag sidder jeg så der og tænker, at jeg da efterhånden må være det reneste menneske nord for Alperne... Stille og roligt har selvretfærdigheden lusket sig ind, og hvad jeg før havde oplevet som nådegave, har jeg en skønne dag nærmest forvandlet til et pressionsmiddel, som jeg benytter til at banke andre på plads med. Jeg bliver fordømmende over for alt og alle, og hvis det ikke lige er folks drikkeri, der er skyld i alt ondt, så er det fordi de kører sindssygt i

trafikken, eller fordi det altid er regnvej, eller det er min barndoms skyld, eller det er fordi Thomas Helmig sælger så mange flere plader end mig... Jeg opdager, at jeg får problemer med alt og alle i stort og småt...

Så er det, jeg forhåbentlig vågner og indser, at jeg blevet hamrende skinhellig og har glemt den taknemmelighed, der ligger bag al livsglæde. Jeg har åbenbart fortrængt det nulpunkt, jeg slog hovedet imod for ikke så længe siden, og nu vil jeg så endda hævde mig med de indsigter, jeg mener at have vundet. Jeg lukker mig omkring mit eget hus; jeg opgiver rummeligheden for at stive mig selv af; jeg strammer grænserne omkring mig, glemmer mine egne begrænsninger og lader igen mit ego spille Gud – jeg har åbenbart helt glemt, at min nye livsgejst vist ikke blev opnået, fordi jeg var en sådan en dyyyygig dreng, eller fordi jeg var god - men på grund af Gud.

Når jeg når til dét punkt, så er de nye dæmoner allerede flyttet ind, fordi jeg lod mit hus stå tomt. Det er den falske stolthed, der har overtaget. Det er min selvfede fanatisme, der har mobbet tolerancen ud af huset. Det er ydmygheden, jeg har mistet.

”Kampene i mit liv” blev jeg inviteret til at fortælle lidt om her, og det kunne lyde som om, at de skulle være et overstået kapitel. Det kan jeg ikke påstå, at de er. Efter at jeg havde givet en koncert i en kirke i Københavns-området forrige år, spurgte præsten mig, hvad jeg egentlig kunstnerisk ville stille op nu, hvor jeg havde lagt mine dæmoner bag mig. Hvad ville der så egentlig være at skrive sange om, spurgte han. Jeg forstod godt, hvad han mente, men jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige. Jeg kan nu svare ham, at der åbenbart ikke er nogen fare for at blive arbejdsløs som sangskriver – jeg oplever det som om, at der med hver ny udsigt følger et hav af nye anfægtelser.

Når roen i sindet begynder at indfinde sig; når iscenesættelserne braser sammen, og maskespillet holder op; når kunstig idyl krakelerer; når gamle vanemønstre bliver tydelige, og en skovl langt om længe bliver en skovl - så er livet jo ikke nødvendigvis bare romantisk, autentisk og halleluja-agtigt hele tiden... Når det går op for én, at man måske slet ikke var den, man troede, man var... Måske først da bliver det tid for

den ægte fortvivlelse. Og så bliver det gode liv altså ikke bare noget med sjælefred, slumretæpper, varm kakao og en god film i fjernsynet...

Hvor må livet dog være let, når man er troende, plejede jeg at tænke førhen. Som om der med troen automatisk skulle følge en permanent vaccination mod livets smerte. Som om troen bare er en nervepille eller et krammedyr – et anti-virusprogram, der virker én gang for alle, når det først er installeret. Sådan oplever jeg det ikke – for mig er der stadig masser af kamp... Og sådan skal det måske være? Jeg finder i hvert fald noget opbyggeligt i et rygte, jeg har hørt om Grundtvig. Da han lå i én af sine heftige, religiøse kriser, skulle hans præstefar efter sigende have udbrudt: ”Gudskelov, min søn har anfægtelser!” Og det sagde han ikke, fordi han havde noget imod sønnens tro, tværtimod. Han tænkte måske på, at det netop er i tvivlen, og ikke i skråsikkerheden, man finder den rene ånd.

Hver dag har jeg mulighed for at lade mig inspirere af den ånd, jeg kan finde i en lille bog, der er så enormt udfordrende, provokerende og samtidig fortrøstningsfuld og grænsenedbrydende, nemlig Det nye Testamente. Dér hører jeg igen og igen Jesus fortælle de beretninger, der ligesom kaster sit lys ind i mit liv og hjælper mig til at lære mig selv at kende på ny og stå ved den, jeg så møder. Jeg ser et livsprojekt i at nå frem til ikke altid at skulle føle mig dømt til at spille rollen som den fortabte søn. Tænk, hvis det en gang skulle blive muligt at blive forvandlet til den barmhjertige far... Ham, der ikke alene tager imod, men oven i købet går i møde; ham, der bærer ubetinget over og viser, at åndelig fremgang kommer af tilgivelse.... Hvor ville jeg gerne blive sådan én en gang..... Med de ord vil jeg sige jer tak, fordi der også var plads til mig ved dette rummelige arrangement. Og så vil jeg gerne slutte med at spille to sange mere fra ”falder du nu”. Fortsat gode kirkedage. Tak for jeres måde at få mig til at føle mig hjemme her..

SANGE: ”MIN HISTORIE” & ”KALVEHAVE MARK”